

Regeling toezicht arrestantenzorg 2013

1 januari 2013

De korpschef van politie,

Gelet op artikel 26, derde lid van de Regeling beheer politie,

Besluit vast te stellen de navolgende regeling ten aanzien van de commissies van toezicht op de arrestantenzorg.

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van deze regeling wordt begrepen onder:

ambtenaar:

- a. de ambtenaar als bedoeld in artikel 1 eerste lid onder a en b van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en andere opsporingsambtenaren en
- b. ieder ander die in dienst of in opdracht van de korpschef betrokken is bij de zorg voor arrestanten;

politiecellencomplex: een in een gebouw te onderscheiden ruimte waarin een of meer gangen met daaraan grenzend een of meer ruimten liggen die door de politie worden gebruikt voor het insluiten van personen, daaronder uitdrukkelijk begrepen het cellencomplex binnen een gerechtsgebouw waarbinnen de politie verantwoordelijk is voor de arrestantenzorg;

politiecel: ruimten die door de politie worden gebruikt voor het insluiten van personen;

ingeslotene c.q. arrestant: de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd alsmede de persoon die ten behoeve van de hulpverlening aan hem op een politiebureau is ondergebracht;

arrestantenzorg: zorg voor de huisvesting, veiligheid, verzorging en bejegening van ingeslotenen c.q. arrestanten;

commissie: de commissie van toezicht arrestantenzorg van de eenheden als bedoeld in artikel 26, eerste lid, Regeling beheer politie;

korpschef: de korpschef als bedoeld in artikel 1 eerste lid onder c van de Politiewet 2012;

politiechef: de politiechef als bedoeld in artikel 1 eerste lid onder h van de Politiewet 2012;

burgemeester: de burgemeester binnen wiens gemeente een politiecellencomplex of cel gelegen is.

Artikel 2 Samenstelling van de commissie

1. De leden van de commissie worden op basis van een open sollicitatieprocedure benoemd en ontslagen door de korpschef, op voordracht van de politiechef. Tenminste één lid van de commissie maakt deel uit van de selectiecommissie. De commissie wijst uit haar midden een vaste voorzitter en een plaatsvervanger aan.
2. Bij de samenstelling van de commissie wordt rekening gehouden met de benodigde maatschappelijke en bestuurlijke deskundigheid en ervaring van de leden.
3. De leden van de commissie worden benoemd voor de duur van ten hoogste 4 jaren. Zij kunnen één maal worden herbenoemd voor ten hoogste 4 jaren.

4. De politiechef wijst een ambtelijk secretaris aan. De ambtelijk secretaris neemt niet deel aan de besluitvorming van de commissie en is niet betrokken bij de arrestantenzorg binnen de politieorganisatie.

Artikel 3 Taken van de commissie

De commissie heeft tot taak:

- a. toezicht te houden op de arrestantenzorg in de politiecellen(complexen) in de regionale eenheid, waaronder tevens begrepen de politiecellen(complexen) van de Landelijke eenheid politiediensten gelegen in het gebied van de regionale eenheid;
- b. jaarlijks uiterlijk 1 maart rapport uit te brengen aan de korpschef over haar werkzaamheden en bevindingen, overeenkomstig een door de korpschef in afstemming met de voorzitters van de commissies vastgesteld model. De commissie brengt deze rapportage ook ter kennis aan de politiechef en burgemeesters binnen de eenheid. Dit rapport is openbaar.
- c. gevraagd en ongevraagd aan de korpschef advies uit te brengen en inlichtingen te geven omtrent aangelegenheden betreffende de arrestantenzorg;

Artikel 4 Werkwijze

1. De commissie stelt zich regelmatig en op elk door haar te bepalen tijdstip door eigen waarneming op de hoogte van de toestand van de arrestantenzorg teneinde de in artikel 3 omschreven taken zo goed mogelijk te kunnen vervullen.
2. De leden van de commissie hebben, op vertoon van hun politie-identiteitsbewijs, te allen tijde toegang tot de politiecellencomplexen en cellen die bij de politie in gebruik zijn ten behoeve van het verblijf van ingeslotenen, behalve voor zover en voor zolang het een plaats betreft waar een ingeslotene in het kader van een politieonderzoek wordt gehoord of waar hij medisch wordt onderzocht.
3. De leden van de commissie zijn bevoegd alle ingeslotenen (ook wanneer hen beperkingen als bedoeld in artikel 62 van het Wetboek van Strafvordering zijn opgelegd) en bezoekers van politiecellencomplexen en cellen ter uitvoering van haar taak vragen te stellen.
4. De leden van de commissie worden geïnformeerd over de veiligheidsvoorschriften en dienen de op grond daarvan gegeven aanwijzingen door ambtenaren terstond op te volgen.
5. De politiechef brengt alle voor de uitoefening van de taak van de commissie belangrijke beleidsvoorschriften en uitvoeringsregels, feiten en omstandigheden, ter kennis van de commissie.
6. De commissie en haar leden ontvangen van de politiechef en alle overige ambtenaren alle door haar gewenste inlichtingen en hebben het recht alle op de arrestantenzorg betrekking hebbende bescheiden, waaronder tevens worden begrepen de persoonsgegevens van de ingeslotenen, in te zien.
7. De commissie is bevoegd zich over alle aangelegenheden die betrekking hebben op deze regeling rechtstreeks tot de korpschef dan wel tot de politiechef te wenden.
8. Van de bevindingen tijdens een bezoek aan een of meer cellencomplexen en ophoudkamers wordt ten behoeve van de voor de locatie direct verantwoordelijke leidinggevende een verslag opgemaakt.

Artikel 5 Landelijk centrum

1. Maximaal vier voorzitters van de commissies vormen een landelijk centrum voor toezicht op de kwaliteit van de arrestantenzorg. De korpschef wijst een secretaris aan.
2. Elk jaar rouleert één van de voorzitters met een voorzitter uit een andere eenheid.
3. Het landelijk centrum ontwikkelt ten behoeve van de commissies criteria met betrekking tot de kwaliteit en frequentie van inspecties. Zij stelt periodiek specifieke thema's vast waaraan tijdens de inspecties aandacht wordt besteed.
4. Het landelijk centrum rapporteert jaarlijks aan de korpschef over haar activiteiten en over de landelijke ontwikkelingen die verband houden met de werkzaamheden van de commissies van toezicht arrestantenzorg.

Artikel 6 Klachten

De politiechef stelt via de secretaris de commissie, ter informatie, in kennis van alle klachten die door ingeslotenen over hun behandeling worden ingediend.

Artikel 7 Geheimhouding

Leden van de commissie zijn in aangelegenheden voortkomend uit het gestelde in artikel 3 van deze regeling, behoudens ten aanzien van de korpschef en politiechef en ten aanzien van de contacten binnen de politie noodzakelijk voor de uitoefening van haar taken, verplicht tot geheimhouding van al hetgeen hen in de uitoefening van hun commissietaken ter kennis komt.

Artikel 8 Vergoeding

De leden van de commissie ontvangen een vergoeding. De korpschef stelt hiervoor regels vast.

Artikel 9

In alle gevallen, waarin deze regeling niet voorziet, beslist de korpschef na raadpleging van het landelijk centrum.

Artikel 10 Ter inzagelegging regeling

Deze regeling wordt gepubliceerd op internet en intranet.
In elk politiecellencomplex dient een exemplaar van deze regeling aanwezig te zijn.

Artikel 11 Citeerartikel

Deze regeling kan worden aangehaald als Regeling toezicht arrestantenzorg.

Artikel 12 Inwerkingtreding

1. Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2013.
2. In afwijking van het eerste lid geldt de verplichting, bedoeld in artikel 2, eerste lid, om de leden van de commissie te benoemen op basis van een open sollicitatieprocedure, niet voor de eerste benoeming met ingang van 1 januari 2013, voor zover het een commissielid betreft dat voor 1 januari 2013 lid was van een commissie als bedoeld in artikel 16a van het Besluit beheer regionale politiekorpsen.

Den Haag, 1 januari 2013

De korpschef van politie,

Mr. G.L. Bouman

TOELICHTING

Algemeen

Na de Tweede Wereldoorlog zijn verschillende internationale instrumenten ingezet om foltering en andere wrede, onmenselijke behandelingen te voorkomen.

De Verenigde Naties (VN) namen op 10 december 1948 de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) aan, waarin de fundamentele rechten en vrijheden zijn vastgelegd waarop alle mannen en vrouwen te allen tijde aanspraak kunnen maken, zoals het verbod op foltering. Dit verdrag heeft als basis gediend voor vele andere internationale regelingen, zoals het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten waarin de verplichting werd opgenomen tot het instellen van het comité voor de rechten van de mens.

In 1975 aanvaardde de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de Verklaring over bescherming van alle personen tegen onderwerping aan foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing. Deze verklaring diende als grondslag voor het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (1982). Dit verdrag bevat de verplichting tot het instellen van de Committee Against Torture (CAT).

In 1989 volgde het Europese verdrag ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling van de Raad van Europa. Artikel 1 van dit verdrag vormt de basis voor het Europees comité ter voorkoming van foltering (CPT).

Enkele gebeurtenissen in Nederland leidden ertoe dat de arrestantenzorg meer aandacht kreeg, zoals het overlijden van een kraker in een politiecel (1985). In een aantal politieregio's werden commissies van toezicht politiecellen ingesteld. De positieve ervaringen met deze commissies waren voor Kamerlid Halsema aanleiding om een motie in te dienen. Zij verzocht de minister 'zorg te dragen dat in elk van de politieregio's een commissie van toezicht voor de politiecellen wordt ingesteld, met vergelijkbare functies en bevoegdheden als die voor de penitentiaire inrichtingen'. Op 26 januari 1999 nam de Tweede Kamer de motie-Halsema aan.

Sinds 2001 was elke politieregio verplicht om een commissie van toezicht politiecellen in te stellen. Het toezicht geeft inzicht in de manier waarop politie omgaat met arrestantenzorg. Burgers en ingesloten kunnen door onafhankelijk toezicht op de arrestantenzorg meer vertrouwen in de politie krijgen, waardoor de legitimiteit van het politieoptreden versterkt wordt. Het is goed dat de maatschappij zelf controleert dat de verdachten die ingesloten zijn juist worden bejegend.

Om ervoor te zorgen dat het onafhankelijk toezicht gecontinueerd wordt binnen de nieuwe politieorganisatie is een artikel 26 van de Regeling beheer politie opgesteld. In onderhavige regeling zijn de regels omtrent samenstelling, taken en werkwijze opgenomen.

Artikelsgewijs

Artikel 1

Lid b en c

De arrestantenzorg door c.q. onder verantwoordelijkheid van de politie vindt voor het grootste gedeelte plaats binnen de cellencomplexen die in de politiebureaus of soms als op zichzelf staand gebouw gevestigd zijn. Ingesloten bevinden zich echter op enig moment ook op andere plaatsen waar zij afhankelijk zijn van de zorg door of namens de politie. Denk daarbij aan ophoudkamers binnen de bureaus van de robuuste basisteams, bij de spoorwegpolitie etc, aan de cellencomplexen binnen gerechtsgebouwen waar de parketpolitie verantwoordelijk is voor de zorg voor de ingesloten en aan de voertuigen waarin de ingesloten door de politie (daaronder derhalve niet begrepen de Dienst Vervoer & Ondersteuning van het Ministerie van Veiligheid en Justitie) worden vervoerd. Ook deze locaties verdienen onafhankelijk toezicht en worden door de in deze regeling opgenomen definities van politiecellencomplex en cel gebracht onder het toezicht van de Commissie van toezicht arrestantenzorg (CTA).

Lid d

Ingeslotene is niet alleen degene die op strafrechtelijke (strafvorderlijke) gronden is ingesloten, maar ook degene die is ingesloten op andere gronden, bijvoorbeeld in het kader van de uitvoering van artikel 3 van de Politiewet 2012 (hulp verlenen aan hen die deze behoeven) of vanwege een civielrechtelijke uithuisplaatsing.

Artikel 2

Werving van nieuwe commissieleden geschiedt door middel van een open sollicitatieprocedure en selectie vindt plaats aan de hand van de in lid 2 genoemde criteria. Om de onafhankelijkheid van de commissie zoveel mogelijk te garanderen is het van belang dat de commissie zelf betrokken is bij de benoeming van nieuwe commissieleden. Dit kan gebeuren door tenminste één zittend commissielid deel uit te laten maken van de selectiecommissie. De selectieprocedure wordt binnen de betreffende eenheid verzorgd.

Benoeming vindt plaats voor ten hoogste 4 jaar. Om te voorkomen dat vanaf de start van de Nationale Politie telkens op hetzelfde moment alle commissieleden moeten aftreden dient er differentiatie te zijn in de periode van benoeming van de leden.

Het is aan de politiechef om een interne of externe secretaris aan te wijzen, maar vast staat wel dat deze niet op andere wijze betrokken mag zijn bij de arrestantenzorg binnen de politie.

Artikel 3

De taakomschrijving volgt in beginsel die uit de Regeling beheer politie maar is uitvoeriger, met name doordat cellencomplexen binnen gerechtsgebouwen en ophoudkamers van robuuste basisteams onder het toezicht worden gebracht. (Jaarlijkse en algehele) rapportage vindt primair plaats aan de korpschef, secundair aan de politiechefs van de eenheden. Natuurlijk zal de commissie ook langs korte lijnen, bijvoorbeeld via een chef arrestantenzorg of parketpolitie, haar bevindingen delen zodat waar nodig snel aanpassingen gerealiseerd kunnen worden (verwezen zij naar artikel 4 lid 8).

De landelijke eenheid beschikt over een aantal ophoudkamers, verspreid over het land. Deze eenheid heeft geen politiecellencomplex voor 24-uurs insluiting. Vanwege het geringe aantal ophoudkamers en de gespreide ligging daarvan is het weinig opportuun om een commissie van toezicht arrestantenzorg in te stellen, enkel voor de landelijke eenheid. In plaats daarvan is ervoor gekozen om het toezicht op die ruimten te laten plaatsvinden door de commissie van de regionale eenheid in wiens werkgebied deze gelegen zijn. Uiteraard rapporteert de commissie in dat geval niet aan de politiechef van de eigen regionale eenheid maar aan de politiechef van de landelijke eenheid.

Artikel 4

De commissie voert haar toezichtstaak uit door het houden van inspecties in de cellen(complexen). Ze heeft daarbij toegang tot alle ruimten, tot alle informatie en is gerechtigd om een ieder die zich daar bevindt (arrestantenverzorgers, verbalisanten, schoonmakers, ingeslotenen, bezoekers waaronder artsen en reclassering enzovoorts) vragen te stellen. Daarbij is een goede legitimatie/identificatie uiteraard vereist. Binnen de voormalige politiekorpsen werd op verschillende wijzen voorzien in identificatiemiddelen. Op enig moment zal daar binnen de nationale politie een uniforme voorziening voor getroffen worden. Tot dat moment gaat het er om dat een commissielid zich kan identificeren ten eerste als persoon, ten tweede als lid van de CTA.

Van alle inspecties wordt een verslag gemaakt, in ieder geval ten behoeve van de verantwoordelijke leidinggevende, zodat eventueel geconstateerde tekortkomingen zo spoedig mogelijk aan hem of haar bekend worden en maatregelen getroffen kunnen worden. De algehele rapportage aan de korpschef vindt eens per jaar plaats. De politiechef is als lijnverantwoordelijke gehouden om ambtshalve alle relevante informatie (beleid en regelgeving, maar ook incidenten als overlijden of poging tot zelfdoding van een ingeslotene) ter kennis te brengen aan de commissie. Omgekeerd is niet alleen de politiechef maar iedere ambtenaar van politie gehouden de commissie op haar verzoek van informatie aangaande de arrestantenzorg te voorzien.

Artikel 5

Op initiatief van de voormalige regionale Commissies van Toezicht Politiecellen wordt een landelijk centrum ingericht om binnen de nieuwe Commissies van Toezicht Arrestantenzorg zoveel mogelijk eenheid in werkwijze en bovenal kwaliteit van werken te bevorderen. Dit zal gevormd worden door maximaal 4 roulerende leden en een door de korpschef aan te wijzen secretaris.

Het landelijk centrum stelt ten behoeve van de commissies kwaliteitscriteria op, waaraan een inspectie minimaal dient te voldoen, stimuleert de overname van best practices en bevordert -waar aangewezen- ook overigens uniformering van werkwijzen.

De commissies stellen op voorstel van het landelijk centrum jaarlijks het minimum aantal inspecties vast van de plaatsen waar personen krachtens de hier aan de orde zijnde regelgeving rechtens van hun vrijheid zijn beroofd, alsmede jaarlijks twee thema's die tijdens de inspecties specifiek aandacht krijgen. Voorts zal er een eenduidige verslaglegging van gehouden inspecties komen, zodat op landelijk niveau in een gestapelde rapportage een totaalbeeld kan worden gegeven.

Het landelijk centrum brengt jaarlijks een openbaar verslag uit aan de korpschef.

Artikel 6

Klachten over de arrestantenzorg worden net als alle klachten op grond van de Algemene wet bestuursrecht, de Politiewet 2012, de Regeling klachtbehandeling politie en de Uitvoeringsregeling klachtbehandeling politie behandeld door de politieorganisatie, waar nodig met inschakeling van de klachtencommissie. De commissie van toezicht arrestantenzorg speelt in de behandeling geen rol maar wordt wel door de klachtcoördinator op de hoogte gesteld van ingediende klachten betreffende de arrestantenzorg, zodat zij met eventuele aandachtspunten uit een klacht rekening kan houden bij haar werkzaamheden.

Artikel 11

De onderhavige regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2013. Op één punt is voorzien in een overgangsregeling: commissieleden die voor 1 januari 2013 al lid zijn van een commissie toezicht politiecellen van een regiokorps hoeven geen sollicitatieprocedure te doorlopen om benoemd te worden tot lid van een commissie van toezicht arrestantenzorg van een regionale eenheid binnen de (nationale) politie.